

лено Розпорядженням Кабінету Міністрів України в редакції від 22.10.2008 р. № 1347-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR050158.html.

5. Микитюк І. Система управління якістю державного фінансового контролю / І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 3. – С. 41–48.

6. Овсянников Л.Н. Контроль внешний и внутренний: условия взаимодействия / Л.Н. Овсянников // Финансы. – 2008. – № 11. – С. 58–64.

7. Симоненко В.К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект) : [монографія] / В.К. Симоненко, О.І. Барановський, П.С. Петренко. – К. : Знання України, 2006. – 280 с.

8. Шутов М.І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія і практика) : [монографія] / М.І. Шутов,

В.А. Бабенко, Н.М. Стоянова. – Одеса : Юридична література, 2004. – 136 с.

9. Положення про Відділ внутрішнього фінансового контролю та аудиту : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.2014 р. № 1015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <ftp://webmfu/nakazy/nakazy/>.

10. Про Положення про порядок здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 11.06.2004 р. № 383 (втратив чинність) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basewe/ua-amtzke.htm>.

11. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/>.

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА СПРИЯННЯ ЛЮДСЬКОМУ РОЗВИТКУ: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

THE EUROPEAN PRACTICE OF HUMAN DEVELOPMENT PROMOTION: THE TAX ASPECT

У статті досліджено особливості справляння податку на прибуток громадян в країнах – членах ЄС із позиції сприяння розвитку людського потенціалу. Доведено, що прибутковий податок із громадян має значний вплив на людський розвиток, оскільки від механізмів його справляння залежить насамперед рівень доходів, що залишаються у людини після сплати податкових платежів.

Ключові слова: податкова політика, неоподатковуваний мінімум, податок на доходи громадян, податкові пільги, розвиток людського потенціалу, фінансова політика.

В статті досліджені особливості взимання налога на прибыль граждан в странах – членах ЕС с позиции содействия развитию человеческого потенциала. Доказано, что подоходный налог с граждан имеет значительное влияние на развитие общества,

поскольку от механизмов его взимания зависит прежде всего уровень доходов, которые остаются у человека после уплаты налоговых платежей.

Ключевые слова: налоговая политика, необлагаемый минимум, налог на доходы, налоговые льготы, развитие человеческого потенциала, финансовая политика.

In the article the peculiarities of personal income tax levying in the EU member states are investigated in the aspect of human potential development promotion. The personal income tax is proved to have a great impact on human development since the income at the person's disposal after taxation depends on the mechanisms of personal income tax levying.

Key words: tax policy, the non-taxable minimum income tax, tax relief, the development of human potential and financial policies.

УДК 336.226

Козарезенко Л.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри політичної економії
Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

Постановка проблеми. Система оподаткування забезпечує наповнення державного бюджету, за рахунок чого держава може виконувати широкий спектр функцій, зокрема забезпечення людського розвитку. Уряди різних країн постійно шукають баланс між рівнем податкового навантаження та можливостями бізнесу щодо сплати податків. При цьому податкове навантаження відрізняється в країнах залежно від рівня економічного розвитку, завдань бюджетної політики та основних принципів системи регулювання підприємницької діяльності.

Податки впливають на соціальну сферу не лише з огляду на фіскальні якості. Вони за рахунок пільг також можуть здійснювати стимулюючу

функцію. Це важливо з урахуванням того, що підтримка та розвиток систем освіти й охорони здоров'я є тривалим процесом та потребує наявності системних державних стратегій.

Нині мова ведеться здебільшого про податки і збори, а не про доходи бюджету та їхню роль у суспільно-економічному житті держави. Натомість має бути навпаки, оскільки податки є лише інструментом, однією із форм мобілізації надходжень бюджету. При цьому стабільність і зростання його доходів не залежать від кількості податків. Застосування різних ефективних важелів державного впливу на мобілізацію частини доданої вартості до бюджету сприяє стабільності бюджетної політики у формуванні відповідних коштів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вітчизняні науковці активно досліджують окремі складові частини державної фінансової політики в контексті розвитку людського потенціалу. Питанням податкового регулювання присвячені праці В.П. Вишневського [2], А.М. Соколовської [3], В.Б. Тропіної [4], І.Я. Чугунова [5], Т.В. Калінеску [6].

Постановка завдання. Питання розвитку людського потенціалу за допомогою податкових інструментів з урахуванням досвіду країн – членів ЄС є недостатньо дослідженим, що і визначає актуальність та мету написання статті.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Реформування податкової системи України повинно відбуватися шляхом перерозподілу податкового навантаження на непрямі податки та посилення ролі податків на споживання у формуванні бюджетних доходів. Упродовж останнього десятиліття в багатьох країнах світу проводяться реформи податкових систем, спрямовані на мінімізацію негативного впливу податків на умови конкуренції й інвестиційні рішення економічних суб'єктів, зокрема шляхом зменшення оподаткування факторів виробництва й підвищення ролі податків на споживання. За результатами досліджень експертів Єврокомісії, зниження рівня оподаткування праці на 1% ВВП із відповідним збільшенням оподаткування споживання приведе до зростання в довгостроковій перспективі реального ВВП на 0,2% та зайнятості на 0,25%. Щоправда, такий перерозподіл податкового навантаження може спричинити збільшення податкового тягаря для сімей із низьким рівнем доходів та поглиблення диференціації доходів між тими, хто отримує заробітну плату, й тими, хто не бере участі у виробничій діяльності, тобто порушення податкової справедливості. Тому такі реформи мають доповнюватися відповідними заходами соціального захисту незаможних сімей.

Оскільки податкова політика не може розглядатися окремо від соціальних зобов'язань держави, для розв'язання соціальних проблем захисту населення з низьким рівнем доходів необхідно повернутися до прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб та запровадити податок на нерухомість, важливою перевагою якого є те, що він найменшою мірою дестимулює економічне зростання [7].

Відомо, що встановлюючи певні податки, впливаючи на сферу дії суб'єктів та об'єктів оподаткування, податкові бази, змінюючи ставки податків, запроваджуючи або скасовуючи пільги чи певні санкції, взагалі змінюючи умови оподаткування, держава стимулює або дестимулює бажані чи небажані явища, ефекти й тенденції.

Податки є не просто одним з економічних важелів, за допомогою яких держава впливає на ринкову економіку ззовні, реалізуючи функції

соціального балансування, забезпечуючи певний перерозподільний мінімум і підтримуючи діяльність суспільних інститутів. Податкова система в сукупності інструментів та регулятивно-владних інститутів є потужним механізмом управління економікою в умовах ринку й забезпечення обраних пріоритетів розвитку [8].

Податкова система з винятково фіскальним характером, не орієнтована на стимулювання розвитку вітчизняного виробництва, на досягнення широкого спектра ранжируваних за пріоритетами цілей соціальної політики (насамперед підтримки освіти, науки), на заохочення інвестиційної, інноваційної активності, будучи неадекватною конкурентній моделі розвитку суспільних та технологічних механізмів, сучасному ринковому мисленню, приречена на низьку ефективність. Саме тому її в доволі стислі терміни буде неминуче відкинуто владою або суб'єктами господарювання і громадянами.

Податки, традиційно використовувані з метою перерозподілу ВВП на користь найбільш значущих з погляду держави сфер, галузей, напрямів соціально-економічного й регіонального розвитку, сьогодні є потужним інструментом перерозподілу фінансових потоків з очевидною тенденцією концентрації ресурсів на стратегічно важливих, інформаційноємних напрямках. Через податки держава впливає на суспільне відтворення виходячи з науково обґрунтованих пріоритетів, причому такі обґрунтування і вплив лише на перший погляд мають суб'єктивістську природу, адже якщо сьогодні подивитися на глобальну конкуренцію, можна побачити застосування подібних інструментів у практиці різних держав, причому переліки інструментів цілком точно характеризують і ступінь розвитку конкретної держави, і ступінь її успішності. Технополіси, програми розвитку університетів, підвищення кваліфікації, створення інфраструктури для високотехнологічних форм бізнесу – це приклади зі згаданих інструментальних переліків. Зауважимо лише, що податки використовуються як джерело тимчасової компенсації низької рентабельності авангардного, іноді взагалі передтоварного виробництва, маючи на увазі не лише майбутню рентабельність, коли додатковий перерозподіл і не буде потрібний, а й суспільний ефект. Причому виробництво, що стало серійним, згодом може стати саме фінансовим донором, об'єктом оподаткування, що дає фінансові ресурси майбутнім інноваційним проектам [9].

Функціональна спрямованість державної податкової політики може і повинна передбачати обґрунтоване, продумане градування пріоритетів, послідовне досягнення мети формування технологічно прогресивної, інформаційно орієнтованої економіки. Разом із тим лише оптимізацією оподаткування всі суспільні проблеми розв'язати

не можна, і ми знову підходимо до того самого: констатації подальшого скочування країни в «болото» глобальної периферії і перетворення на технологічний придаток країн – лідерів світової господарської системи. Злагоджено діючий фіскальний, зокрема податковий, механізм створює передумови економічної та соціальної стабільності, навіть прогресу в суспільстві, та сам по собі він не забезпечить уряд необхідними ресурсами для виконання його повноважень, зобов'язань, а суспільство – необхідними ресурсами зростає.

Таким чином, формування ефективної податкової системи для України на сучасному етапі – це не просто самостійна економічна проблема загальнодержавного значення. Оскільки невідкладним завданням державної економічної політики стає розроблення таких стратегії і тактики розвитку, які передбачають досягнення синтезу фінансово-інвестиційних та інноваційних рішень, податки – це інструмент соціально-економічного розвитку, узгоджений з іншими інструментами і порядком функціонування всіх господарських підсистем.

Прибутковий податок із громадян є прямим податком, що має значний вплив на людський розвиток, оскільки від механізмів його справляння залежить рівень доходів, що залишаються у людини після сплати податкових платежів. Сучасна система сплати прибуткового податку передбачає зменшення податкової суми з урахуванням пільг та дозволених, згідно із законодавчими нормами, відрахувань. До таких відрахувань належить неоподаткований мінімум, розмір якого залежить від економічних, фінансових та соціальних чинників. Окрім неподаткового мінімуму, на сплату прибуткового податку з громадян впливають сімейні знижки, знижки на дітей та утриманців, внески у страхові та фонди соціального спрямування. Разом із цим неоподаткований мінімум є найбільш розповсюдженою пільгою у податкових системах різних країн світу [10].

Як правило, в країнах – членах ЄС розмір неоподаткованого мінімуму залежить від віку платника податку і формується двома шляхами. Перший передбачає віднімання від обсягу доходу, що підлягає оподаткуванню, фіксованої суми, розмір якої встановлюється нормативними актами. За другим – оподаткування доходу громадянина здійснюється починаючи з певної суми, нижче якої застосовується нульова ставка податку.

Розмір неоподаткованого мінімуму може варіюватися залежно від рівня цін і економічного розвитку кожної конкретної країни, але спільним є принцип, за яким не можуть обкладатися прибутковим податком доходи, які не перевищують прожитковий мінімум, що розраховується за певним алгоритмом.

Наприклад, для подружньої пари, а тим більше для батьків із дітьми, рівень неоподаткованих

доходів розраховується сумарно виходячи з величини, що дає змогу забезпечити мінімально гідний рівень життя для кожного з членів сім'ї. Проблема використання прибуткового податку як інструменту реалізації принципу справедливості і соціальної функції податків є ключовою для будь-якої сучасної податкової системи.

В Україні об'єктом оподаткування податком на доходи резидента є загальний місячний (річний) дохід. У разі використання права на податкову знижку базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу з урахуванням положень Податкового кодексу та суми податкової знижки у звітному році.

Згідно з положеннями Податкового кодексу, якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 грн., окрім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, для яких сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги.

У країнах – членах Європейського Союзу розмір неоподаткованого мінімуму відповідає реальному прожитковому мінімуму, необхідному для проживання та нормального харчування людини. Більш того, у багатьох країнах – членах ЄС успішно застосовується сімейне оподаткування, яке дає змогу більш раціонально та справедливо утримувати прибутковий податок з урахуванням усіх особливостей існування родини (кількість дітей, їх вік, кількість годувальників), урахувати затрати, що впливають на життя членів сім'ї. Наприклад, може бути враховано витрати на няню, закупка шкільного приладдя тощо.

Важливою ознакою податкових систем різних країн є існування механізму прогресивного оподаткування. Цей механізм забезпечує більш справедливий розподіл податкового навантаження та виконує важливу соціальну роль. Таким чином, за рахунок застосування різних інструментів у сфері оподаткування, таких як неоподаткований мінімум, пільг та податкових кредитів, забезпечується виконання як фіскальної, так і соціальної функцій.

У Європейському Союзі всі країни несуть відповідальність за виконання соціальних стандартів та зацікавлені у забезпеченні розвитку людського потенціалу. Отримання пільг по сплаті податків є практичними кроками у цьому напрямі, і, як правило, платники мають право на їх отримання у відповідній країні ЄС, якщо:

- вони там працюють;
- якщо вони отримують там державну пенсію за схемою соціального забезпечення цієї країни (наприклад, за віком, за інвалідністю або за втраченою годувальника);

– якщо вони там постійно проживають.

Вплив прямих податків на людський розвиток має особливості для кожної країни, передусім це відображається на розмірі неоподаткованого мінімуму та ставках податкових платежів.

Податок на доходи фізичних осіб в Австрії справляється за прогресивною шкалою. Неоподаткований мінімум у цій країні становить 10 999 євро. Починаючи з 11 000 євро і до 25 000 євро – ставка податку становить 36,5%, а від 25 001 євро до 60 000 євро – 43,2%.

Податкова система Данії також передбачає прогресивний принцип оподаткування прибутковим податком. При цьому особливість цієї системи полягає в тому, що до особистих доходів включається і доходи, отримані від капіталу. Для подружжя діють інші норми, ніж для одинаків.

Основна схема оподаткування сум річного доходу громадян у Данії має такий вигляд:

- 0% – до 41 000 DKK (5 494 євро);
- 37,48% – від 41 001 DKK (5 495 євро) до 279 800 DKK (37 493 євро);
- 43,48% – від 279 801 DKK (37 494 євро) до 335 800 DKK (44 997 євро);
- 59% – від 335 801 DKK (44 997 євро) і більше.

Варто зазначити, що розмір неоподаткованого мінімуму в Данії приблизно в два рази нижчий, ніж в Австрії, і також відрізняється шкала оподаткування [11].

Під час сплати прибуткового податку в Німеччині враховуються доходи від сільського і лісового господарства, підприємницької діяльності, індивідуальної трудової діяльності, найманої праці, капіталу, здачі в оренду майна та ін. Від сплати прибуткового податку звільняються річні доходи, що не перевищують 7 664 євро, 50% доходів від отриманих дивідендів, виплати, отримані в разі настання нещасних випадків, медичного страхування та внески роботодавців у пенсійний фонд.

Податкова база в Німеччині відрізняється для подружжя та одинаків. При цьому кожен із подружжя може обрати для себе, як він сплачуватиме прибутковий податок – як пара чи особисто. Податок не нараховується на мінімальний рівень річного доходу, що для одинаків становить 7 664 євро, а для подружжя – 15 329 євро (табл. 1).

Таблиця 1

Податкова база для сплати прибуткового податку в Німеччині

Ставка, %	Обсяг річного доходу, євро	
	одинак	подружжя
0	до 7 664,0	до 15 329
15	від 7 665 до 52 153	від 15330 до 104304
42	від 52 154 до 250 000	від 1043 05 до 500 000
45	більш ніж 250 001	більш ніж 500 001

Податкові пільги для цього податку для індивідууму враховують:

- пожертви (але не більше 5% річного доходу);
- допомогу на дитину (1 824 євро для однієї дитини на рік);
- аліменти – до 13 805 євро в рік;
- церковний податок – віднімається повністю;
- витрати на проїзд на роботу та з роботи – до 4 500 євро на рік.

Базою для оподаткування прибутковим податком у Франції є сума річних доходів усіх членів домогосподарства, а мінімальний обсяг доходів становить 5 614 євро. Якщо дохід становить від 5 615 до 11 198 євро на рік, застосовується ставка 5,5%, для доходів від 11 199 до 24 872 євро – 14%. Якщо сума доходів становить від 24 873 до 66 679 євро, ставка податку дорівнює 30%, а в разі перевищення 66 680 євро на рік, закон передбачає ставку 40%.

У Франції діє низка податкових пільг. Для людей старше 65 років до неоподаткованого мінімуму додається 8 660 євро, тому його загальний обсяг становить 19 925 євро. Не підлягають оподаткуванню прибутковим податком пенсії по інвалідності, державна допомога багатодітним сім'ям, відсотки за державними цінними паперами, для інших цінних паперів діє знижка у 40%.

Для польських платників податків діють два так звані податкові пороги. Якщо платник податків заробив протягом року менше 85 528 злотих (19 928 євро), він знаходиться в першому податковому порозі, а якщо більше вказаної суми, – у другому. Для першого порогу ставка прибуткового податку становить 18%, за мінусом 556 злотих

На практиці оподаткування здійснюється за такою схемою: якщо основа розрахунку податку становить 85 528 злотих або менше (тобто людина заробила до 85 528 злотих на рік), то податок становить 18% від цієї суми, мінус 556 злотих і 2 гроша (129,8 євро). Якщо основа розрахунку податку перевищує 85 528 злотих, то податок становить 14 839 злотих + 32% від суми, що перевищує 85 528 злотих.

Якщо платник податку отримав доходи, що є меншими, ніж розмір неоподаткованого мінімуму, який становить 3 091 злотий (721 євро), сплачені протягом року податки повертаються.

Система податкових пільг є важливою складовою частиною життя сімей, що складаються лише з одного з батьків та одного чи двох неповнолітніх дітей. Для родини нормальним явищем є ситуація, коли двоє з батьків працюють. Це створює фінансові умови для достатнього соціального захисту дітей та розвитку їхнього людського потенціалу. Тому коли один з батьків не працює, перспектива для нормального розвитку дітей значно зменшується. У такому разі свою роль повинна відігравати держава та застосовувати різні інструменти

Рис. 1. Рівень податкових пільг із прибуткового податку для сімей 1P2Ch (один із батьків та двоє неповнолітніх дітей до 14 років) у середній заробітній платі країн – членів ЄС, %

Джерело: складено автором за [13]

стимулювання та підтримки. Одним із таких інструментів є податкові пільги для прямих податків, які безпосередньо впливають на рівень доходів громадян та домогосподарств.

Для дітей, що живуть у сім'ях з одним із батьків, виникає високий ризик бідності. Цей показник у середньому по ЄС становить 67,2%, а у Словаччині, Словенії та Румунії – більше 90% [12].

Рівень податкових пільг для сімей, які складаються з одного з батьків та двох неповнолітніх дітей, у середній заробітній платі в країнах Європейського Союзу представлено на рис. 1.

До початку світової фінансової кризи для країн-членів ЄС у період з 2004 до 2007 р. рівень податкових пільг із прибуткового податку збільшився, відповідно, з 40,9% до 44,8%, після чого він поступово зменшувався та в 2014 р. становив 41,7%.

Найбільш кардинальні зміни відбувалися в Чехії та Угорщині. Сім'ї з одним із батьків та двома неповнолітніми дітьми в Чехії постійно відчували дію механізму податкової підтримки. Так, якщо рівень податкових пільг у 2004 р. становив 56% від обсягу середньої заробітної плати в цій країні, то після початку кризи цей рівень збільшився до рівня 83–84%.

Угорщина в період гострої фази світової фінансової кризи вживала фіскальних заходів, що призвели до зменшення рівня податкових пільг. Якщо в 2005 р. цей показник становив 65%, то в 2006 р. він зменшився до 31,0%. Таке співвідношення податкових пільг спостерігалось до 2010 р., а в 2011 р. різко збільшилося до 72%. У наступних роках рівень пільг в Угорщині зменшився приблизно до 40–42%.

Висновки з проведеного дослідження. Система справляння прибуткового податку передба-

чає зменшення його обсягу, враховуючи встановлені пільги та дозволені відрахування. До таких відрахувань належить неоподаткований мінімум, розмір якого залежить від низки економічних, фінансових та соціальних чинників. Крім неоподаткованого мінімуму, на сплату прибуткового податку з громадян впливають сімейні знижки, знижки на дітей та утриманців, внески у страхові та фонди соціального спрямування. Розмір неоподаткованого мінімуму може варіюватися залежно від рівня цін і економічного розвитку кожної конкретної країни, але спільним є принцип, за яким не можуть обкладатися прибутковим податком доходи, які не перевищують розмір прожиткового мінімуму. У країнах – членах ЄС сплата прибуткового податку може здійснюватися в цілому як подружжям, так і кожним із членів сім'ї. У зазначених країнах також діє система податкових пільг, яка є важливою складовою частиною для життя сімей, що мають невисокий рівень доходів та лише одного годувальника, що зберігає можливості для забезпечення розвитку людського потенціалу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Козарезенко Л.В. Фінансова політика розвитку людського потенціалу : [монографія] / Л.В. Козарезенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 412 с.
2. Вишневецький В. П. Оцінка можливості зниження податкового навантаження / В.П. Вишневецький, Д.В. Липницький // Фінанси України. – 2000. – № 1. – С. 93–105.
3. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування у країнах ЄС // А.М. Соколовська, Т.В. Кошук // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 94–115.
4. Тропіна В.Б. Фіскальне регулювання соціаль-

ного розвитку суспільства / В.Б. Тропіна ; НДФІ. – К., 2008. – 368 с.

5. Чугунов І.Я. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І.Я. Чугунов, В.Д. Макогон // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2014. – № 4. – С. 79–91.

6. Податкові важелі відтворення та розвитку населення : [монографія] / Т.В. Калінеску, Г.С. Ліхоносова, О.М. Антипов. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2014. – 274 с.

7. Луніна І.О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів в Україні / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 3–12.

8. Новицький В.Є. Податкове регулювання в системі інструментів соціально-економічного розвитку: питання методології / В.Є. Новицький // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 60–73.

9. Новицький В.Є. Податкове регулювання в системі інструментів соціально-економічного розвитку: питання методології / В.Є. Новицький // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 60–73.

10. Козарезенко Л.В. Вплив прямих податків на людський розвиток / Л.В. Козарезенко // Інвестиції : практика та досвід. – 2016. – № 8. – С. 47–51.

11. Personal Income Tax in Denmark [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cfe-eutax.org/taxation/personal-income-tax/denmark.

12. Working Parents the Best Protection Against Child Poverty [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2505&furtherNews=yes>.

13. Economic Databases and Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators.